

Bulletinen

Årgång 52 Nr 3-4 2010
Moderna Museets Vänner

Stiligt

INNEHÅLLER CD!

I det här numret av Bulletinen medföljer
en återutgivning av *I want to hang out
with Ed Ruscha* med David Stephenson
& Richard Bell från 2000.





Foto: Prallan Allsten / Moderna Museet.

Kära Vänner!

Vad jag har längtat. Men nu behöver jag inte göra det längre. En av mina absoluta favoritkonstnärer kommer till Moderna Museet – Ed Ruscha. Jag hade förmånen att träffa honom i hans ateljé i Venice, Kalifornien, för några år sedan. Inte bara är han en fantastisk konstnär som lekfullt skapar kontrastrik spänning mellan vad vi läser och ser genom att inkorporera ord i sina bilder. Han är också snygg, filmstjärnesnygg och precis så där trevlig och cool som myten om Los Angeles säger.

Men livet och konsten handlar inte bara om vackra solnedgångar i technicolor. Ann-Sofi Noring skriver på sidorna 8–13 att Ruschas verk ”balanserar mellan repulsion och fascination, mellan avståndstagande och lekfullt återbruk av slitna symboler”. Vi har också låtit översätta en intervju med Ruscha från 1988 som på ett utomordentligt sätt låter hans egen röst träda fram. Han är lika välartikulerad som han är konstnär.

För första gången i Moderna Museets Vännerns historia är vi nu också utgivare av musik. Bulletinens redaktör la fram en CD

på ett tidningsmöte: ”Lyssna på det här!” Det gjorde vi och vi smälte som snön i vårsolen... ”I want to take a plane and fly to LA / I want to hang out with Ed Ruscha”, sjunger David Stephenson & Richard Bell i en låt från 2000 som vi nu återutgivit som en liten present till er alla. Läs mer hur det gick till på sidan 13.

Vill man inte göra en långresa till Kalifornien kanske Malmö duger lika bra? På Moderna Museet Malmö visar israeliskan Yeal Bartana utställningen och Europa kommer att häpna. Fem filmer tar upp komplicerade och kontroversiella aspekter av begreppet identitet, i synnerhet Israels nationella identitet. Bartana uppmanar till försoning istället för konflikt. Utställningens curator Joa Ljungberg kommenterar Bartanas inställning på sidorna 4–7: ”Som integrerad del i det israeliska nationella emblemet skulle olivträdet även kunna representera två nationer, eller två folk i en nation...”

Apropå hopp och vårsol – Moderna Museets grannar på Skeppsholmen har fått en ansiktslyftning. Museets marknadsförare, Nina Stollo, tog en promenad på ön tillsammans med museets fotografer, se sidorna 14–15. Passa på och njut av hela ön nästa gång du besöker Moderna Museet. Till exempel är Hotel Skeppsholmen placerad av *Condé Nast Traveller* på tidningens prestigefyllda Hot List för 2010 och nyöppnade Restaurang Hjerta har lika god mat som museets restaurang. Den drivs av museets restauratörer Malin Söderström och Sofia Gustavsson. Med en tillhörande formidabel uteservering längs kajen!

Njut av sommaren, musiken och konsten. Snart är vi tillbaka. Under hösten kommer museet få en ny chef. Men Tisdagsklubben består. Att Tisdagsklubbens ständige värd, Ulf Eriksson, har vunnit VM-brons i karate visste du inte! Inte jag heller. Läs mer om honom på sidan 3.

Ha det skönt i solen! ☐

Lena Josefsson

Lena Josefsson är ordförande för Moderna Museets Vänner.

Medlemsförmåner & medlemskap

Som medlem i MMV får du:

- Fri entré till Moderna Museet i Stockholm och Malmö, Arkitekturmuseet, Nationalmuseum, Bonniers Konsthall, Magasin 3 Stockholm Konsthall, Gripsholms Slottssamling, Thielska Galleriet, Dunkers Kulturhus och Wanås.
- 20% medlemsrabatt på aktuella utställningskataloger samt 10% rabatt på konstböcker och allt annat i Butiken på Moderna Museet.
- 10% rabatt på sortimentet i Restaurangens Brickservering och Café Blom förutom på alkohol och juicer. Rabatten gäller inte i Restaurangens bordservering eller Brunchservering. 10% rabatt på kaffe i Espressobaren. 10% rabatt på caféet Moderna Museet Malmö Pâtisserie David.
- Vårt medlemsblad Bulletinen sex nummer per år och dessutom förmånliga prenumerationserbjudanden på ett flertal konstitidskrifter.
- Personliga inbjudningar till förhandsvisningar, vernissager, föredrag, fester, resor, konstkurser, konserter och andra arrangemang av Moderna Museet och MMV.
- Tillträde till Tisdagsklubben Moderna Museet Stockholm, vår exklusiva programverksamhet med specialvisningar, föreläsningar mm.

Det finns flera sätt att köpa medlemskap i MMV:

- 1) Gå in på vår hemsida www.modernamuseet.se/mmv och klicka på ”Bli medlem”. Du blir då medlem direkt och får en bekräftelse till din e-postadress.
- 2) Köp ditt medlemskap i kassan på Moderna Museet. Där får du medlemskort och ditt Välkomstkouvert direkt vid köpet.
- 3) Betala medlemsavgiften på plusgiro 15 30 65-8 Moderna Museets Vänner. Medlemskortet skickas hem till dig inom 10 dagar.

Medlemsavgifter:

1 år från betalning: 480 kr/medlem, 700 kr/par, 250 kr/medlem under 30 år. 3 år från betalning: 1 300 kr/medlem, 1 900 kr/par. Ständigt medlemskap: 9 600 kr/medlem, 14 000 kr/par.

Medlemskap i Moderna Museets Vänner är en uppskattad present och du köper enkelt ditt gåvomedlemskap i kassan på Moderna Museet eller på vår hemsida www.modernamuseet.se/mmv.

Kontakta oss om du har frågor: tel 08-5195 44 99 eller mmv@modernamuseet.se. Vårdarna i entrékassan på Moderna Museet hjälper dig gärna också med alla slags medlemsärenden.

Konstkunskap till vänskapspris!

Förmånliga prenumerationspriser för medlemmar i MMV:

Konstperspektiv

4 nr för 175 kr (ord. pris 280 kr). Beställ via www.konstperspektiv.nu/mmv eller genom att skicka e-post till ekonomitjanst@natverkstan.net. Eller ring 031-743 99 05 och uppge ”MMV” så får du förmånspriset som gäller löpande så länge du är medlem i MMV!

Konstvärlden & Disajn

4 nr för 99 kr (ord. pris i butik 276 kr) Beställ på www.disajn.com/mmv eller genom att ange kod 211 vid beställning via mail till disajn@pressdata.se eller tel 08-799 63 37.

Tidskriften total

4 nr för 250 kr (ord. pris 360 kr). Inkluderar fri entré till Klubb 10TAL och biljetter till Poesifestivalen och Barnpoesifestivalen på Dramaten för halva priset. Beställ på www.10TAL.se eller prenumeration@10tal.se eller telefon 08-612 10 49, och uppge ”MMV”.

Med reservation för att medlemsförmånerna kan ändras.

Bulletinen

Moderna Museets Vänner Årgång 52 Nr 3-4 2010

2 Kära Vänner!

Lena Josefsson

Medlemsförmåner & medlemskap

3 Karatemästaren

John Peter Nilsson

4 Upprop till försoning

Joa Ljungberg

6 Cool L.A.

Ann-Sofi Noring

”Ed Ruscha”

Fred Fehlau

14 Nygamla öbor

Nina Strollo

16 Kallelse till Årsmöte

Verksamhetsberättelse

17 Tisdagsklubben, program och vernissager, våren 2010

Vännernas Vänner

19 Ny bok!

Vändonationer i samlingen

Bertil H. Schulze

Karatemästaren



Ulf Eriksson gör en jodan yoko geri på ett träningsläger i Danmark i juni 1990. Numera har han svart bälte.

Foto: Helena Thell

som museilektor under femton månader, ansvarig för Uppsala konstmuseets pedagogik och information.

Tisdagsklubben är en av Moderna Museets Vänners käraste och mest välbesökta aktiviteter. Du har sett och hört klubbledaren Ulf Eriksson många gånger. Men han är mer än bara tisdagsvärd.

Ulf fick en förfrågan 2001 att börja arbeta på Moderna Museet som programproducent. Då hade han åren innan studerat psykologi, företags ekonomi och juridik på Uppsala Universitet samtidigt som han jobbade extra på Uppsala konstmuseum. Strax innan han kom till Moderna Museet hade han vikarierat

Här på Moderna Museet är Ulf numera vår egen Ingmar Bergman, det vill säga han ägnar stor tid åt introduktionsfilmer för de tillfälliga utställningarna. Han är också intendent för de audiovisuella och internetbaserade pedagogiska verktygen samt den efterfrågade audioguiden.

Mindre känt är att han vann VM-brons i Ashihara knock down karate i Moskva 1991. Parallellt med dessa karateaktiviteter blev han också en mästare på att hantera symaskiner, något som senare uppmärksammades när han ansvarade som konstpedagog för Zon Moderna. I samband med utställningen *Fashionation* 2004 skapade Ulf haute couture tillsammans med en grupp gymnasieelever och den inbjudna konstnären Lena Malm (som numera är ansvarig för Zon Moderna). Men då hade han tio år tidigare tränat med att skapa aftontoiletter för societeten i sin hemstad Uppsala

En mångsidig man, således. □

John Peter Nilsson

John Peter Nilsson är redaktör för Bulletinen och intendent på Moderna Museet.



Yael Bartana, *Muri Wieża*, 2009. HD video projection, 13:00 min.
Courtesy Annet Gelink Gallery, Amsterdam; Sommer Contemporary Art, Tel Aviv.

Upprop till försoning

Försoning istället för konflikt. Så kan man sammanfatta israeliskan Yael Bartanas filmer. Sedan ett drygt decennium har hon tagit upp både komplicerade och kontroversiella aspekter av begreppet identitet, i synnerhet Israels nationella identitet. Under våren och sommaren visas hennes filmer i en separatutställning på Moderna Museet Malmö. Filmerna visas i var sin byggnadskropp som knyter an till en arkitektonisk estetik som återfinns i filmerna. De enkla, barackliknande huskropparna kan leda tankarna till judiska pionjärens bosättningar i 1930- och 40-talens Palestina.

Yael Bartanas filmer har beskrivits som ödesmättade betraktelser av det israeliska samhällets identitetsbefästade ritualer. I senare produktioner gestaltar hon sitt hemlands belägenhet genom en rörelse som tar oss både bakåt i historien och in i en imaginär framtid. Hon utmanar sitt kollektivs historieskrivning och självbild och som betraktare utmanas vi i konfrontationen med hennes symbolladdade bilder. Lämnade till oss själva tvingas vi sortera obehagliga kopplingar och reda ut motstridiga meningsbetydelser. På så sätt blottlägger Bartana våra referensramar och vi blir tydligt varse både vår egen grupptillhörighet och rädsla.

och Europa kommer att häpna presenterar fem filmer med starka inbördes kopplingar: *Wild Seeds*, *Summer Camp/Awodah*, *A Declaration*, *Mary Koszmary* och *Mur i Wieża*. I ett oroligt gränsland mellan verklighet, fiktion och propaganda flätar Bartana samman motstridiga rörelser som tillsammans bidrog till Israels tillblivelse – den europeiska antisemitismen, socialismen och sionismen. Sionismens ursprung och utveckling granskas mot Israels politik gentemot palestinierna. Men även 1930- och 40-talens starkt socialistiskt influerade sionism konfronteras med nutida vänsteraktivisters motstånd mot staten Israel. Så småningom förflyttas vi geografiskt från Israel/Palestina till Polen där en ny politisk rörelse, *The Jewish Renaissance Movement in Poland*, framträder mellan historiska lager och speglingar.

Filmerna visas i var sin byggnadskropp som knyter an till en arkitektonisk estetik som återfinns i filmerna. De enkla, barackliknande huskropparna kan leda tankarna till judiska pionjärens bosättningar i 1930- och 40-talens Palestina. Lika väl kan de leda associationerna till israeliska utposter i dagens ockuperade Västbanken eller till vänsteraktivisters temporära återuppbyggen av demolerade palestinska bostadshus.

I entrén till utställningen möts vi vidare av något som påminner om lobbyn till en biograf. Affischer för de olika filmerna pryder väggarna och signalerar att vi rör oss i ett flytande bildlandskap, där iscensättning, retorik och idealisering gestaltar både verkliga och imaginära skeenden.



Yael Bartana, *Summer Camp*, 2007. Två-kanals video och ljudinstallation, 12:00 min.
Courtesy Annet Gelink Gallery, Amsterdam; Sommer Contemporary Art, Tel Aviv



Yael Bartana *A Declaration*, 2006 One channel video and sound installation 7'30"
Courtesy Annet Gelink Gallery, Amsterdam; Sommer Contemporary Art, Tel Aviv

Wild Seeds (2005):



Mot en klarblå himmel i ett magiskt vackert och vidsträckt bergslandskap framträder en grupp ungdomar som lättjefullt leker på gräsbeklädda kullar. Huvuddelen av ungdomarna har ankrat sig fast i varandra till en sammanhäng-

ande kropp medan ett mindre antal försöker lösa upp densamma, separera sammanlåsta armar och ben, för att splittra den och dra bort den ifrån platsen. Den idylliska bilden får obehagliga undertoner... Scenen utspelar sig på Västbanken och ungdomarna leker "Evakueringen av Gilad", inspirerad av motsättningar mellan israeliska säkerhetsstyrkor och judiska bosättare.

I samtal med Yael Bartana framkommer att ungdomarna är unga vänsteraktivister, en ny generation israeler som har en distans till Israels historia. De är "vildfrön" i bemärkelsen att de nästlat sig ur den israeliska statens sammanhållande grepp för att söka sin egen sanning, och de är "vildfrön" i den bemärkelsen att de här tar sig friheten att lyckla hemlandets belägenhet.

Summer Camp/Awodah (2006):



Vi har förflyttat oss till de östra utkanterna av Jerusalem och när kameran zoomar ut ser vi hur högar efter demolerade palestinska bosättningar breder ut sig över ett större område. Den mörka stämningen i filmen förändras plötsligt

när en internationell grupp vänsteraktivister, iklädda gröna kepsar och utrustade med vattenflaskor och kameror, anländer till området. Det är ICAHD, *the Israeli Committee Against House Demolition*, som samlas för att tillsammans återuppbygga ett av de förstörda husen. Det sker dock utan tillstånd och huset kommer troligtvis inte att stå kvar särskilt länge. Handlingen är

Yael Bartana, *Wild Seeds*, 2005. Två-kanals video och ljudinstallation (soundtrack av Daniel Meir), 6:39 min.
Courtesy Annet Gelink Gallery, Amsterdam; Sommer Contemporary Art, Tel Aviv.

Yael Bartana, *Summer Camp*, 2007. Två-kanals video och ljudinstallation, 12:00 min.
Courtesy Annet Gelink Gallery, Amsterdam; Sommer Contemporary Art, Tel Aviv.

således mer av symbolisk betydelse – ett fysiskt motstånd mot ockupationen, som utförs som en konstruktiv handling, och i symboliskt samarbete mellan israeler, palestinier och människor från andra länder.

Bartana använder filmiska stilgrepp från 1930-talets sionistiska propaganda, med dess positiva betoning av samarbete och kroppsarbete. Vi ser hur kameran fångar hur den varma solen skiner på gruppmedlemmarnas solidariskt arbetande kroppar. Scenen ter sig ironiskt lik bilden av judiska pionjärer i färd med att bygga bosättningar i Palestina – en koppling som ytterligare förstärks genom att filmen delar ljudspår med Helmar Lerskis sionistiska propagandafilm från 1935, *Awodah*, som visas på andra sidan väggen.

A Declaration (2006):



Den israeliska flaggan vajar mot en klarblå himmel uppe på toppen av en klippa. När kameran zoomar ut ser vi en ung man ro en båt i riktning mot klippan. Han framträder i landskapet som den ideale starke mannen i social-

istisk realism och samtidigt som en judisk pionjär ur sionistisk propaganda. Med sig i båten har mannen ett olivträd och väl framme vid klippan rullar han varsamt ihop den israeliska flaggan och planterar olivträdet i dess ställe.

Den geografiska platsen för scenen har betydelse för dess innebörd. Vi befinner oss utanför Jaffas hamn, en plats varifrån många palestinier flydde i samband med de stridigheter som utbröt när staten Israel utropades. Klippan är uppkallad efter den mytologiska gestalten Andromeda, som skulle offras för att sona sin moders skrytsamhet och på så sätt rädda sitt land undan ett fruktansvärt havsodjur. I filmen tycks denna mytologiska historia knytas samman med ett destruktivt manifesterande av nationalism, men innebörden blir tvetydig. Att byta ut den

Yael Bartana, *A Declaration*, 2006 One channel video and sound installation 7'30".
Courtesy Annet Gelink Gallery, Amsterdam; Sommer Contemporary Art, Tel Aviv.



Yael Bartana, *Mary Koszmary*, 2007. En-kanals super 16mm film överförd till video, 10:50 min.
Courtesy Annet Gelink Gallery, Amsterdam; Foksal Gallery Foundation, Warszawa

israeliska flaggan mot ett olivträd kan innebära att en nationell symbol offras för att ge plats åt en symbol för fred. Men olivträdet är samtidigt en symbol för palestinsk nationalism, vilket gör att gesten lika gärna kan läsas som att en nationell symbol byts ut mot en annan. Som integrerad del i det israeliska nationella emblemet skulle olivträdet även kunna representera två nationer, eller två folk i en nation ...

Mary Koszmary (2007):



Vi ser en ung man beträda Olympiastadion i Warszawa. Iklädd vit skjorta och röd slips stiger han upp på ett litet podium och riktar allvarsamt blicken mot läktarna. I ett poetiskt men samtidigt kraftfullt retoriskt tal uppmanar

han tre miljoner judar att återvända till Polen. Kameran sveper över de folktomma läktarna. Gräset och buskarna som nu växer där gestaltar på ett kusligt sätt en mänsklig frånvaro, men kan också läsas som ett spirande hopp om en framtida närvaro.

Mannen på podiet heter i verkligheten Sławomir Sierakowski och är vänsterpolitiker och filosof. I sitt tal berör han en skuldbelagd historia men riktar sig också till den idag växande främlingsfientligheten och antisemitismen i det polska samhället. Han talar specifikt om Polen och om relationen mellan polacker och judar men tycks i lika stor utsträckning vända sig mot israeler och palestinier. Talet är ett upprop till försoning och det genomsyras av stor optimism. Inte desto mindre väcker det obehagliga känslor, som om det gamla ordspråket om historiens tendens att upprepa sig, förebådande viskades fram mellan raderna. Olympiastadion – Stadion Dziesięciolecia – var kulissen för de flesta parti- och statscermonier i det kommunistiska Polen och leder associationer till såväl Sovjets stalinistiska propaganda som till Leni Riefenstahls glorifierande filmatisering av Tredje riket.

Yael Bartana, *Mary Koszmary*, 2007. En-kanals super 16mm film överförd till video, 10:50 min.
Courtesy Annet Gelink Gallery, Amsterdam; Foksal Gallery Foundation, Warszawa; Sommer Contemporary Art, Tel Aviv.

Mur i Wieża (2009):



En grupp män och kvinnor tycks ha hörsammat Sierakowskis inbjudan och är nu i färd med att bygga Polens första kibbutz. Klädda som judiska pionjärer bygger de kibbutzen som en *Homa Umigdal* – en typ av prefabricerad

bosättning som utvecklades under den arabiska revolten 1936–39 i syfte att ta kontroll över landområden. *Homa Umigdal* kan på svenska översättas till mur och torn (eller stängsel och vaktorn). Systemet bestod av ett dubbelt träplank, uppfört som en gjutform vilken fylldes med grus för att skapa en skyddande mur. I boken *A Civilian Occupation – The Politics of Israeli Architecture* beskriver Sharon Rotbard *Homa Umigdals* starka symbolvärde i den israeliska historieskrivningen – ett förkroppsligande av uppoffring, hängivenhet och hjältemod – men hävdar samtidigt att dess strategiska och taktiska lösningar bidragit till att permanenta en gettomentalitet.

I ett modernt Warszawa framträder *Homa Umigdal*-konstruktionen som en besynnerlig anakronism. Rest på torgytan intill monumentet för Warszawagettots hjältar ter sig den som ett främmande byggnadselement samtidigt som det väcker obehagliga associationer till platsens historia mellan 1940–1943. När kibbutzen är färdigbyggd hissas en röd flagga med en hybrid av det polska och judiska emblemen. Scenen ackompanjeras av den israeliska nationalsången spelad baklänges, som för att signalera ett omkastande av ett historiskt skeende. De unga männen och kvinnorna tycks alla harmoniska och lyckliga. Ändå viras taggråden som ett extra skydd runt det resta planket.

Kommer välkommandet av en sedan länge försvunnen granne bli lika varmt som Sławomir Sierakowski lovat? □

Joa Ljungberg är intendent på Moderna Museet Malmö och har curerat *och Europa kommer att häpna* med filmer av Yael Bartana. Utställningen pågår t o m 19 september. Texten är ett omarbetat utdrag ur Joa Ljungbergs katalogtext *Ett hisnande upprop till försoning*.

Yael Bartana, *Mur i Wieża*, 2009. HD video projection, 13:00 min.
Courtesy Annet Gelink Gallery, Amsterdam; Sommer Contemporary Art, Tel Aviv.

Cool L.A.

Det har tagit ett halvt sekel för världen att upptäcka Ed Ruscha på allvar. Los Angeles är hans grogrund och trogne följeslagare. Målningarna pendlar mellan förföriska hägringar och nattsvarta mardrömmar. Han använder också ofta ord i verken vilket får oväntade följder för bildupplevelsen. Själv säger han att han är en abstrakt målare med realistiska motiv. Det understryks i en intervju med honom, ursprungligen publicerad 1988, men som fortfarande i allra högsta grad är aktuell.

NOISE. SCREAM. Buller och skrik, två ord som låter – och ändå är de här helt ljudlösa, nitade på duken av den amerikanske konstnären Ed Ruscha: *Noise* (1963), vars oljud stannar på ytan som ett visuellt buller, *Scream* (1964), ett skrik i pulserande ljudvågor som förblir kvar i sin tryckkammare, inom ramarna.

Det här är två verk av drygt 70 målningar som visas i Moderna Museets storslagna sommarutställning, *Ed Ruscha: Femtio år av måleri*. Om du inte tidigare hört talas om konstnärskapet är du i gott sällskap, det har tagit ett halvt sekel för världen att upptäcka honom på allvar. Ljudet från de två målningarna *Noise* och *Scream* börjar äntligen nå fram och det är hög tid för oss i Sverige att ta till oss detta mångbottnade, rika och visuellt kraftfulla måleri.

För den minnesgode museivännen så väcker namnet Ed Ruscha (uttalas 'Ru-shey') ett starkt bildminne: i museets jubileumsutställning *Tid och Plats: Los Angeles 1957–1968* hängde hans *Standard Station, Amarillo, Texas* (1963) centralt placerad, som en inkarnation av Kaliforniens nya massproducerade arkitektur, standardiserad och samtidigt ödesmättad. Det prosaiska motivet, en bensinstation, var förevigat av Ruscha likt ett öde tempel, fångat i starkt kontrastrikt ljus från ett läge snett underifrån, måhända från fram-sätet i en bil.

Los Angeles är och förblir Ed Ruschas grogrund. Men han är uppvuxen (f. 1937) i den amerikanska mellanvästern i en relativt strängt katolsk familj (tron lämnade han som vuxen), började



”Ed Ruscha”

Fred Fahlau

Fred Fahlau: I gallerierna för samtidskonst på LACMA (Los Angeles County Museum of Art) fanns det i början av 70-talet tre konstverk som jag minns särskilt väl: en av Robert Irwins skivor, en målning av John McLaughlin och din *Actual Size* [1962]. Intressant nog har både du och Irwin fortsatt skapa nya verk, medan många av de andra konstnärerna i den samlingen verkar upprepa tidigare framgångar.

Ed Ruscha: Jag har alltid jobbat med ett tema som jag har hittat variationer på under årens lopp. Det jag gör bottnar i två eller tre saker som jag ständigt försöker få klarhet i. Jag jobbar fortfarande på det, och mina nya målningar har kopplingar till saker jag gjorde för många år sedan – det är inte nytt för mig egentligen. På ytan kan det verka väldigt annorlunda. Det kanske är det svartvita, och det är färre

ord än tidigare, så folk tror att jag har bytt riktning, men jag är inte säker på att det stämmer.

FF: De där två eller tre sakerna – vad är det för saker?

ER: Jag önskar att jag kunde räkna upp dem. Det har med musik att göra, och det har med konst att göra förstås. Jag introducerades tidigt för Walker Evans arbete och rysk konstruktivism. Och för abstrakt expressionism förstås. När jag studerade målade jag exakt som en abstrakt expressionist, det var som en uniform. Förutom att man inte behövde ha den på sig, man bara härmade den. Det var så förföriskt – att stå framför en tom duk med en palett. Jag gillade att måla så, men jag såg ingen anledning att gå vidare med det. I stället började jag förstå att det enda rätta var att tänka ut bilden i huvudet först. Det var en enorm frihet att ha ett uppsåt med min konst. Jag ville skapa bilder, men jag ville inte måla. Vissa målare älskar verkligen färgen – de går upp på morgonen och tar en pensel utan att veta vad de ska göra. De bara måste ha den där eggande penseln som sätter färgerna i rörelse. Själv var jag mer intresserad av slutresultatet än av medlen för att uppnå det.

90% ANGEL 10% DEVIL

Ed Ruscha, *90 % Angel, 10 % Devil*, 1982. Olja på duk.
Collection Eddie Ruscha. Foto: Paul Ruscha © Ed Ruscha 2010

Ed Ruscha, *Norm's, La Cienega, on Fire*, 1964. Olja och blyerts på duk.
The Broad Art Foundation, Santa Monica. Foto: Paul Ruscha © Ed Ruscha 2010

FF: Tror du fortfarande på att skapa bilden i huvudet först?

ER: Ja, jag tror fortfarande på det. Men oviljan att kladda ner mig är inte lika stark idag som för tio år sedan. Det fanns en period när jag inte ens kunde använda färg. Jag var tvungen att måla med oortodoxa material, så jag använde pigment från frukt och grönsaker i stället för vanlig färg. Jag måste gå åt något håll, och det enda sättet var att fläcka ner duken i stället för att täcka den helt. Nu har jag börjat täcka den igen.

FF: Det är ju många konstnärer som använder språket nu, som Barbara Kruger, Jenny Holzer och Louise Lawler. Känner du någon samhörighet med deras arbete?

ER: Jag har bara känt till de här personerna i några år. Louise Lawler känner jag. Hon har ägnat sig åt konst ett tiotal år. De andra har jag inte träffat, men jag tror att det har mycket att göra med cykler, och så är det nog alltid. Saker och ting går igenom en stilcykel, eller en laddningscykel, nästan som i en tvättmaskin. Min uppgift i konstvärlden är inte att producera och sälja så mycket jag bara kan. Det har aldrig varit mitt mål. Jag har aldrig sålt slut på en utställning. Jag brukar inte sälja mina målningar förrän två,

tre, kanske fyra år senare. Jag har aldrig märkt av några publikeffekter, som andra konstnärer jag hört talas om. Min karriär hade sett helt annorlunda ut om jag hade bott i New York. Trots att jag målade helt i linje med alla andra fanns jag inte med i popkonstutställningarna som gjordes på den tiden. Det gnäller jag över på goda grunder. Men jag älskar att bo i Los Angeles – det är en utpost, som att bo i Australien.

FF: Språket i din konst blir nästan som litteratur.

ER: När jag började måla innehöll alla mina målningar gutturala ord som "Smash", "Boss" och "Eat". Jag såg det inte som litteratur, för orden fullbordade inga tankar. De var som blommor i en vas; jag råkade bara måla ord som någon annan målar blommor. Orden har så abstrakta former, de finns i en värld utan storlek. De kan vara hur små eller stora som helst, och vilken är deras verkliga storlek? Det är det ingen som vet.

FF: De här orden är inte språkliga i sig, snarare bildord ...

ER: De var helt utelämnade åt betraktarens konnotationer och tolkningar. Och de hade en påtaglig udd. Det var först senare jag blev intresserad av att kombinera ord och skapa

tankar, meningar och liknande.

FF: Betraktar du dina böcker och dina senare pastellmålningar som berättelser?

ER: Jag har sett den möjligheten när jag går tillbaka och tittar på saker som verkligen är avslutade och inte kan ändras. Jag kan inte gå tillbaka och börja jobba med en målning jag gjorde färdig 1965. Min historia är inget plastiskt medium – inget jag skulle vilja länka ihop. Det är några som har försökt sig på det, som har tagit orden jag använt och försökt hitta en mening i dem, som om jag hade bevarat en sista hemlighet för mig själv, vilket jag inte har. Mina verk är helt individuella och aldrig tänkta att kommunicera något till en betraktare över en längre tidsperiod.

FF: Ord fungerar som kulturella – inte organiska – tecken. Men ordet är skapat av morotsjuice eller rosenblad. Så hur ser glidningen mellan det naturliga och det kulturella ut med tanke på ditt val av motiv och material?

ER: Jag hade ingen högre plan när jag gjorde sådana verk. Det var i slutet av 60-talet jag började arbeta med de här materialen, jag gjorde några silkscreentryck som jag





NOISE

Ed Ruscha, *Noise*, 1963. Olja på duk.
Privat ägo. Foto: Paul Ruscha © Ed Ruscha 2010

tidigt teckna serier och intresserade sig för den typografi som fanns att tillgå, text på frimärken. Som tonåring upptäckte han dadaisterna, Man Ray, Marcel Duchamp och något senare, Jasper Johns. Så snart skolan var avklarad drog han så långt västerut som var möjligt, körde de drygt 200 mil till Los Angeles för att studera vid Chouinard Art Institute (nu California Institute of Art). Efter ett kort mellanspel i reklam- och typografi-branschen stod framtiden som fri konstnär för dörren.

Sträckan mellan L.A. och Oklahoma City kom han att köra ett antal gånger till, en väg präglad av Walker Evans tidiga fotografier och med bensinstationerna som senkomna anhalter på en pilgrimsfärd. Just så finner Ed Ruscha sina motiv, i förbifarten: i backspegeln, i radion, på vägskylden. Att han sedan sticker motivet i brand, om än i ordnad form, är typiskt för hans sätt att arbeta med betydelseförskjutningar. Vill man hårdra brandtemat kan man se att han inte bara sätter eld på ”standardiserade” stationer utan också låter elden fridfullt brinna i bakre delen av byggnaden för ”sanktionerad” konst, Los Angeles County Museum for Art som invigdes 1965.

Ruscha ställde tidigt ut på legendariska Ferus Gallery och deltog i sammanhang som betecknas som ”pop”. Citationstecknet är av vikt eftersom han undflyr beteckningar av den sorten. Hans konst är omöjlig att definiera utifrån en enkel beteckning. Är han en av de första popkonstnärerna, en föregångare till konceptkonsten, en sentida surrealist, en pionjär inom post-modernismen eller något av allt, sammantaget? Denna ovilja till kategorisering har hindrat honom från tidig berömmelse och är säkert en avgörande faktor för hans sena, men djupgående erkännande i USA och stora delar av Europa. Medverkan i Documenta och på Venedigbiennalen samt flera retrospektiva utställningar till trots så är det först nu vi fullt börjar inse vidden och djupet av hans verk.

Los Angeles är Ed Ruschas trogna följeslagare genom hela sitt konstnärskap. I motiven – billboards, filmiska kulisser, cibachromemättade solnedgångar – anas en kritisk distans. Eller? Verken balanserar mellan repulsion och fascination, mellan avståndstagande och lekfullt återbruk av slitna symboler. Han punkterar budskapet (om det nu finns ett sådant där!) i drömstadens illusioner. Det rabulistiska draget rymmer samtidigt ett stråk av ömsint vördnad inför trossatsernas orimliga skönhet.

Mot slutet av 1960-talet upphör Ed Ruscha att måla under knappt två år. ”There were no messages there”, kommenterade



Ed Ruscha, *Annie*, 1962. Olja och blyerts på duk.
Privat ägo. Foto: Paul Ruscha © Ed Ruscha 2010

han uppehållet. Det var en omorientering som han delade med flera kollegor vid den tiden. Han var dock i högsta grad konstnärligt verksam och har sedan dess idkat växelbruk mellan måleri, grafik, film, fotografi och teckning. Inte minst hans konstnärsböcker – 26 till antalet – har varit banbrytande och har haft ett stort inflytande inom genren.

Just intresset för ord och typografi går in och ut i

måleriet. Storleken på orden har ingen storlek. Bokstäverna kan vara oändligt stora eller mycket små. På så vis lyfter Ed Ruscha fram dem som de abstraktioner de egentligen är. Inte sällan målar han dem med en stark horisontell betoning, som landskap och

målade med. Jag var tvungen att hitta en egen sandlåda att leka i, och det blev den här, med de här materialen – den här paletten. Folk letade efter ordlekar och lösta mysterier i bilderna. De kunde säga saker som ”Åh, morotsjuice. Ja, det är ju mer humoristiskt än blod”. Om man skriver ordet ”Evil” med blod har man uppenbarligen ett bestämt budskap. Men mitt arbete handlar egentligen inte alls om något sådant. Det är öppet, yppigt. Det har inga kopplingar till logik på det viset... När jag väl sitter där i min sandlåda är det spontanitet jag är ute efter, något som verkligen får saker att hända. Vad jag väljer kan skifta från en dag till en annan, precis som vem som helst som målar en bild kan bestämma sig för att måla rött ena dagen och blått nästa dag. Blått behöver inte nödvändigtvis betyda fred, och rött behöver inte nödvändigtvis betyda ondska. Så de här kopplingarna kan diskuteras. Men folk kommer ändå att se kopplingar och reagera.

FF: Så det gör inget om det missuppfattas?

ER: Nej, och materialen behöver inte nödvändigtvis respektera idéns ursprung. Jag försöker inte formulera ett budskap genom att välja saker som är laddade med en viss betydelse eller som förväntas ge en viss reaktion.

FF: Hur fungerar bild/bakgrund eller ord/bakgrund i dina verk?

ER: Vissa delar av målningen kan på sätt och vis sakna värde. De utgör en scen. En scen är bara en kuliss för det drama som utspelar sig. Målade ord kan vara lättare att urskilja mot en anonym kuliss. Jag har alltid trott på anonyma kulisser – det är så jag ser på bakgrunden eller landskapet eller vad som nu finns i en målning. Jag har målat bakgrunder med förgrunder som tycks utgöras av orden eller bilderna. Det är därför jag har den lite högtflögande idén att landskapet är en central del när man skapar en bild. Alltså använder jag ett landskap som bakgrund, men jag ser det inte. Det är nästan inte där. Det är bara något man kan sätta orden på.

FF: I dina senare verk är den motsättningen borta. Det är inte längre en sak ovanpå en annan.

ER: Det är bara ännu ett stopp på min resa, och jag är inte säker på att det handlar om en övergång från något jag har gjort tidigare. Samtidigt skriver jag inte min egen historia. Så om det verkar ur fas med annat jag har gjort har du kanske rätt. Men i så fall balanseras ämnet på något vis av de rätta orden [titlarna]. Jag försöker skapa något slags spänning som inte bara består i att placera stora ord mitt på en duk; det handlar om något helt annat.

FF: Hur konkreta är ord? Är de annorlunda än ett bowlingklot eller ett förortslandskap? Säger ett bowlingklot

bowlingklot på samma sätt som ordet ”bowlingklot” säger bowlingklot?

ER: Jag funderar faktiskt inte så mycket över det, men det måste i princip vara användarvänligt. När jag väljer något ser jag inte bara en målning av orden ”Bowling Ball” – min konst handlar om magkänsla. Jag funderar inte på om något kommer att passa in i en viss teori eller inte. Det måste bara ha något visst som talar till mig. Och för det mesta har jag ändå en idé om vad jag vill göra, även om saker och ting inte blir exakt som jag tänkte mig. Det blir alltid små olycksfall längs vägen. Ofta är de här olyckorna det bästa som händer. Men det måste vara instinktivt.

FF: Och hur är det med dina senare verk? Där är orden borta, förlustade från bilden till titlarna?

ER: Ja, mina senare verk tycks komma till ur deras behov av att få en titel – titlarna är ganska påfallande. Jag har alltid känt att titlar är extremt avgörande. På något vis fattas de bilderna. När jag började jobba med de här sakerna insåg jag att de påminde mig om något slags beskrivning eller berättelse om att kämpa och streta. Även innehållet gav associationer till att streta uppför en backe, en bil som kör uppför en backe, en elefant som går uppför en backe. Allt möjligt som stretar uppför backar. Jag funderade på om jag skapade en historia om saker som tar sig uppför backar

låter bakgrunden tidvis färgas av filmindustrins technicolor – eller rent av den nedåtgående solen i Stilla Havet?

Som kontrast till orden och de uppbrutna meningarna är sviten av ordlösa målningar som han målar från mitten av 1980-talet. I *Untitled* (1986) svävar ett skepp likt en vålnad tyst mot det okända. Här, liksom både tidigare och senare, planerar han noga sitt verk, långt från den abstrakta expressionismens sk spontanitet. Men, i en svit heroiska porträtt i gråskala av svunna tiders mytologiska western-symboler lämnar han penslarna för spraypistolen och åstadkommer på så sätt ett drömligt, oscillerande uttryck. Hägring och samtidigt mardröm, pionjärtidens mytiska gestalter som sprungna ur filmens barndom. Filmen finns också som ett genomgående tema i Ed Ruschas konstnärskap – verket Moderna Museet har i sin samling, *Triumph* (1994), är ett gott exempel. Vi betraktar slutsekvensen, filmen rullar mot det obönhörliga slutet med reporna i dukens celluloid omsorgsfullt återgivna.

Dröm, hägring, illusion, bilden av bilden. Ed Ruscha har själv sagt sig vara en abstrakt målare som använder sig av realistiska motiv. Betydelseförskjutningarna ligger lager om lager vilket gör det till ett visuellt och konceptuellt äventyr att ge sig hän åt hans bildvärld. *Baby Jet* (1998) är en liten målning på duk som i verkligheten buktar något, som om den sväller av sitt mäktiga innamäte. Hur många bergstopp har vi inte sett och hur många Toblerone har vi inte ätit? Målningen av bilden av vykortet av berget vi aldrig besteg – här uppstår svindel. Och så, i Ed Ruschas typiska typsnitt, **BABY JET**, som stansat över ytan, framom berget – släp in your face! ”Baby”, vi kan höra ordet eka från den hollywoodska drömfabriken, och sedan, ”jet”, med dess associationer till teknisk framgång, men kanhända även, en annalkande undergång i askmolnets efterföljd. **JET** – yet, redan. □



Ed Ruscha, *Baby Jet*, 1998. Akryl på formad duk. Konstnärns ägo. Foto: Paul Ruscha © Ed Ruscha 2010

Ann-Sofi Noring är chef för konst och förmedling och biträdande museichef, Moderna Museet. Tillsammans med Lars Nittve är hon på Moderna Museet ansvarig för vandringsutställningen *Ed Ruscha: Femtio år av måleri* som närmast har visats på Haus der Kunst i München. Övergripande curator för utställningen är Ralph Rugoff, museichef på Hayward Gallery. Utställningen pågår t o m 5 september.

eller om jag bara hade dille på backar. Och är inte backar bara något slags metafor för en abstrakt linje som går från nedre högra hörnet till övre vänstra hörnet?
 FF: Framför allt nedre högra hörnet/övre vänstra hörnet ...
 ER: Ja. Och jag funderar fortfarande på det, för jag har en förkärlek för diagonaler. Det är därför jag tror att mycket av musten i mina verk har med abstraktion att göra.
 FF: Jean-François Lyotard beskriver följande process: kognitionen av en bild är rent fysisk – bara du och objektet. Förståelsen, hur snabbt den än finner sig, skapas utifrån minnet av den synen, alltså en igenkänning. Tiden mellan igenkänning och kognition kan vara mycket kort – igenkänningen kommer när bilden omsätts i ord. Ditt arbete skapar förvirring på den här punkten; vi kan inte avgöra om det är en bild eller ett ord, om det är rött eller ett landskap, för det ena tar ut det andra.
 ER: Jag vet inte riktigt vad jag ska svara på det. Jag tror egentligen att konstvärlden är en ganska enkel mekanism, men den kan bli väldigt komplex när människor läser in saker i budskapet varje gång de tittar på ett konstverk. En gång i tiden brukade jag tänka att konst var strikt visuellt och att man inte ska gräva så mycket i budskapen. Men nu tror jag att allt handlar om att reta minnet ... Det enda en konstnär kan göra är att sätta igång någonting, utan att

berätta hela historien. Det är då det blir gåtfullt. Och om man tror på det kan man på sätt och vis tro att ingenting kan förklaras, och då är vi tillbaka i filosofin. Och sedan har vi gått hela varvet runt till att bara titta på bilder igen.
 FF: Är det något arbete som har kommit i skymundan?
 ER: Själv tycker jag att mina böcker är det tyngsta jag har gjort inom konsten. Ändå är det inte dem jag har fått uppmärksamhet för. Jag misstänker att folk inte såg mina böcker som jag hade önskat. Jag har alltid känt att det här var den mörka sidan av det jag brottades med och det jag stod för – den tyngsta och brutalaste konsten jag gjorde. Emellanåt har de här bilderna kommit tillbaka och de har faktiskt blivit en del av det svartvita temat jag arbetar med nu. Jag kommer ihåg vad jag tänkte om Franz Kline när jag studerade, hur fantastiskt det var att han bara arbetade med svart och vitt. Jag tänkte att jag också skulle arbeta i svartvitt vid någon tidpunkt – och nu är jag där. Jag ville göra de här böckerna och fotografera utan att vara fotograf – för att jävlas med mediet på något vis – och det inspirerade mig verkligen. Jag gjorde en bok om hyreshus, och sedan gjorde jag en serie teckningar av samma hyreshus, och nu inser jag plötsligt att de här målningarna har sin upprinnelse i de där tio små teckningarna jag gjorde av hyreshuset. Jag återvänder alltid till dem, känns det

I det här numret av *Bulletinen* medföljer en återutgivning av *I want to hang out with Ed Ruscha* av David Stephenson & Richard Bell. Inspelningen gavs ursprungligen ut av Rocket i samband med Ed Ruschas utställning *Mountains and Highways* på Anthony d'Offay Gallery i London 2000.

Nu när Ed Ruscha är aktuell på Moderna Museet med utställningen *Ed Ruscha: Femtio år av måleri* vill *Bulletinen* att alla Moderna Museets Vänner ska ta del av denna märkvärdiga hyllning:

I want to take a plane and fly to LA / I want to hang out with Ed Ruscha / He makes pictures and words interplay / He puts the cool into LA / That's Ed Ruscha

David Stephenson och Richard Bell skrev låten oberoende någonting annat som en uppskattning av Ruschas konstnärskap. Anthony d'Offay fick höra den och tog med en inspelning till Ruschas studio i Venice, Kalifornien. Alla älskade den! Tillbaka i London frågade d'Offay Rocket om de inte kunde ge ut den som CD i samband med Ruschas kommande utställning hos honom. Resultatet blev en begränsad upplaga om 500 ex, samtliga signerade av konstnären. CDn såldes slut på någon vecka. □

– Redaktionen

Formgivningen av den medföljande CD:n efterliknar originalomslaget. Porträttet av Ed Ruscha är fotograferat av Dana Ruscha. *Bulletinen* vill tacka Jonathan Stephenson (Rocket) och Lars Norgren (Ramtitan) samt naturligtvis David Stephenson & Richard Bell för att vi kunna möjliggöra återutgivningen. Vi vill också tacka Ed Ruscha Studio för deras stöd. *I want to hang out with Ed Ruscha* av David Stephenson & Richard Bell är återutgiven i 10.000 ex och medföljer unikt i *Bulletinen*, Årgång 52, Nr. 3–4 2010. Ej till salu.



som. Det säger en hel del om hur en konstnär tänker. Det börjar väldigt tidigt. Jag hörde sägas att Kurt Schwitters ägnade sitt liv åt att samla tunnelbanebiljetter och polletter till kundvagnar. Jag såg framför mig hur den här killen gick omkring på gatorna och samlade – hur han gjorde konst av det – och det var som om allt föll på plats.
 FF: Du nämnde musiken alldeles i början...
 ER: Musiken har en förmåga att väcka alla möjliga minnen till liv, det är det ena. Den kan göra dig nostalgisk. Det är en styrka musiken har. Den kan också vara lärorik på ett sätt. Jag älskar måleriet, men musiken kan vara rolig, och den har en massa saker som måleriet kan sakna.
 FF: Och alla de här frågorna, vad tycker du om dem?
 ER: De är bara en börja på något. Vissa av dem är lite luddiga, men det gör inget. Jag har inget emot frågor. Å andra sidan har jag inget emot kubism heller. □

Intervjun var ursprungligen publicerad i *Flash Art*, nr 138, januari–februari 1988, s. 70–72.

Översättning: Sofia Lindelöf

Nygamla öbor

Mitt i Stockholms innerstad ligger det som ibland kallas första skärgårdsön – Skeppsholmen. Under en tid har ön genomgått en ansiktslyftning. Gamla grannar till Moderna Museet har flyttat tillbaka och nya har tillkommit. Nu är det dags att upptäcka ön på nytt.

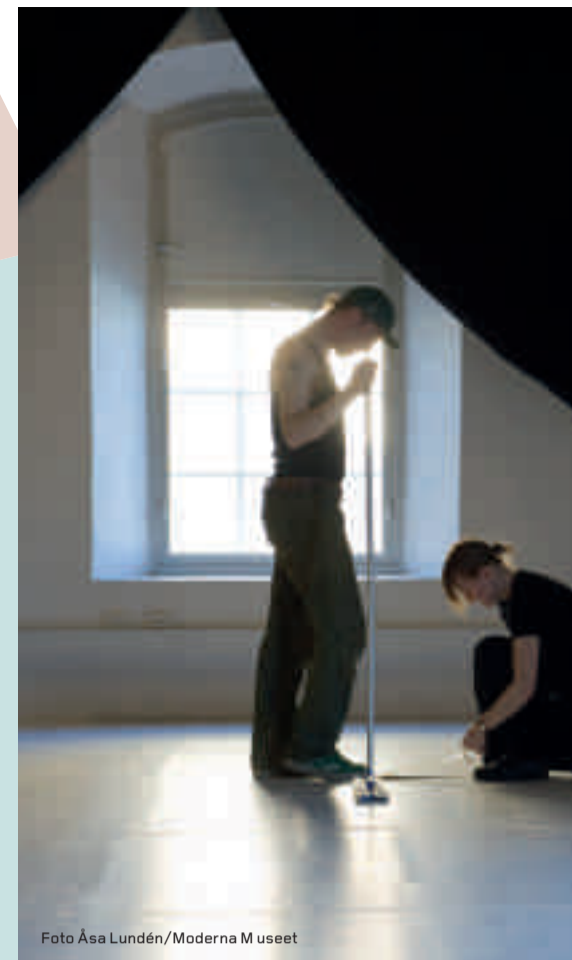


Foto Åsa Lundén/Moderna Museet



1. af Chapman

2008 kom segelfartyget af Chapman tillbaka till sin kajplats på Skeppsholmen efter att ha legat på Musköbasens varv för renovering under två år. Alla glada "backpackers" med för stora ryggsäckar kunde återigen mönstra på för en natt eller två. Man kunde i och för sig bo på vandrarhemmet i huset vid kajen under renoveringsperioden. Men fartyget är klart mer originellt. Varje morgon när man tar sig över bron till museet möts man av grupper av turister som gör sig beredda för en dag på stan. Vandrarhemmet har också en restaurang/bar där man ska hänga om man verkligen vill leka turist i sin egen stad och göra antropologiska studier och tjuvlyssna på sparsamma historieprofessorer, barnfamiljer eller stora gäng från Italien. En fläkt av kontinenten.



Foto: Jonathan Mejia

2. Min- och Torpeddepartementen

I Min- och Torpeddepartementen fanns det ursprungligen en fastagekällare, det vill säga förråd för flottans färskvattenfat.

Det är två byggnader med anor från 1730- och 1870-talen. 1929–30 byggdes de två huskropparna ihop och drygt femtio år senare kom Teater Galeasen och Moderna Dansteatern att uppföra sina banbrytande föreställningar i samma hus. I samma hus började då också Bulletinens redaktör John Peter Nilsson sin publicistiska gärning i konsttidskriften *Material*.

Innan den nyliga renoveringen fanns det oro om vad som skulle hända med alla de skiftande verksamheterna i husen: Fotografins hus, Kurdiska biblioteket, Moderna Dansteatern, papier-machéverkstan, Galeasen, Folkkulturcentrum (där man kunde bli serverad lunch av en underbart vardaglig transa) m fl. Men många av aktörerna har hittat tillbaka och fått nya grannar som Audiorama och Mobila Konsthallen. Transan är utbytt mot Restaurang Hjerta, som drivs av museets restauratörer Malin Söderström och Sofia Gustavsson. I deras meny finns bland annat skeppsbröd (en slags pizza), våfflor, dagens lunch och så klart kan man ta sig ett järn. Murman arkitekter har på uppdrag av Statens Fasihetsverk ritat ombyggnationen med ambitionen att behålla husens ursprungliga karaktär med spår av de verkstäder och industrier som tidigare funnits där.



Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet



Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet



Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

3. Hotel Skeppsholmen

I oktober 2009 slog Hotel Skeppsholmen upp portarna i Nicodemus Tessins d.y. långa vackra byggnader "långa raden" från 1699–1702 (eller Östra och västra boställshusen som de egentligen heter). Ursprungligen uppfördes husen som kaserner åt flottan, den senaste tiden har där bl a funnits bostäder och flottans pensionerade sjöofficerarer haft lokaler och matsal i ett av husen.

För första gången på 300 år är det inte längre militärer i husen. Nu har byggnaden istället erövrats av doftljus från Byredo, blond inredning från Claesson Kovisto Rune och diskret personal med kläder från Acne. Hotellet har 81 rum, restaurang, bar och en uteservering med ett lovande sommarläge. Entrén är inte lika lovande – på baksidan, vilket gör att man irrar runt efter ingången. Själv funderar jag på vad jag skulle tänka om att bo där om jag kom som turist till stan? Man känner ju inte direkt storstadens puls men det är mysigt med mycket natur och en speciell miljö. Är det exotiskt eller provinsialt?

Byggnaden är K-märkt vilket gör att alla badrum är konstruerade som små kassetter för att rummen och byggnaden lätt ska kunna förändras utan att det innebär några stora ingrepp. Hotellet driver också den upprustade Skridskopaviljongen på Kastellholmen som konferens och festlokal. Några gamla öbor (hyresgäster) finns dock kvar i den långa raden närmast vattnet och när man kommer med Djurgårdsfärjan på morgonen går det ibland på en barnfamilj som tar färjan till dagis på andra sidan vattnet.

4. Bergrummen

Under senare år har det varit fester, utställningar och andra tillfälliga händelser i de fuktiga, mörka bergrummen under Skeppsholmskyrkan och Östasiatiska museet. Rummen uppstod på 1940-talet, under brinnande världskrig, då man började bygga underjordiska kommandocentraler för marinen. Under åren förändrades verksamheten men blev helt "avhemligad", som det heter på militärspråk, först på 1990-talet.

I höst kommer Skeppsholmen tillfälligt att utöka antalet öbor då soldater, dansare, gycklare och hantverkare från kjesargravarna i Kina kommer på besök i bergrummen. För första gången i Europa görs en stor utställning med de senaste fynden från de tidigaste kejsargravarna i Kina. Det är flera hundra föremål, från sex olika museer och över tio olika utgrävningsplatser, som ställs ut. Utställningen fokuserar på perioden 221 f Kr–220 e Kr (Qin- och Han-dynastierna), vilket är samtidigt som Romarriket uppstår och når sin höjdpunkt. Kinas terrakottaarmé blir unik för Stockholm och den kommer inte att turnera. Utställningen pågår 28 augusti–16 januari 2011.

Nina Strollo är marknadsförare på Moderna Museet. Hon vill också rekommendera en promenad till grannön Kastellholmen och ett av Sveriges äldsta och mest magnifika magnoliaträd.



Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Årsmöte

Kallelse till Årsmöte i Föreningen Moderna Museets Vänner

Torsdagen den 27 maj 2010 kl 18.30–19.00
Auditoriet, Moderna Museet, Stockholm

Glöm inte ditt medlemskort som måste visas för att komma in på Årsmötet. Efter Årsmötet är det vernissage av utställningen *Ed Ruscha: Femtio år av måleri*.

Dagordning

1. Årsmötets öppnande.
2. Val av ordförande vid stämman.
3. Godkännande av dagordning.
4. Val av protokollförare.
5. Val av protokolljusterare.
6. Fråga om stämmans behöriga sammankallande.
7. Framläggande av förvaltningsberättelse samt resultat- och balansräkning för år 2009 avseende Moderna Museets Vänner.
8. Framläggande av revisorns berättelse för år 2009 för Moderna Museets Vänner.
9. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter för år 2009 avseende Moderna Museets Vänner.
10. Framläggande av förvaltningsberättelse samt resultat- och balansräkning för år 2009 avseende Sigrid Linds testamentsstiftelse.
11. Framläggande av revisorns berättelse för 2009 för Sigrid Linds testamentsstiftelse.
12. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter för år 2009 avseende Sigrid Linds testamentsstiftelse.
13. Fastställande av antalet styrelseledamöter.
14. Val av styrelseledamöter.
15. Val av två revisorer.
16. Val av tre ledamöter till valberedningen.
17. Utseende av hedersmedlemmar.
18. Fastställande av medlemsavgifter.
19. Övriga frågor
20. Årsmötet avslutas.

Årsredovisning med revisionsberättelse år 2009 för Moderna Museets Vänner och för Sigrid Linds testamentsstiftelse samt Verksamhetsberättelse kan rekvideras från MMV samt finns att hämta i kassadisken på Moderna Museet.

Välkommen!
Styrelsen för Moderna Museets Vänner.

Vänligen notera att museet stänger kl 18.00,
vid senare ankomst använd ingången från sjösidan.

Vid frågor kontakta Moderna Museets Vänner tel 08-5195 44 99
eller e-post mmv@modernamuseet.se

Moderna Museets Vänner, Verksamhetsberättelse 2009

Föreningen Moderna Museets Vänner har till ändamål att stödja Moderna Museet med inköp av samtidskonst och stöd av verksamheten, samt i övrigt stimulera intresset för samtidskonst.

Ordinarie årsmöte hölls den 27 maj. Efter årsmötet hölls vernissage för utställningen *Clay Ketter*. Medlemsavgiften var: Medlem 480 kr/person, Parmedlem 700 kr/par, Medlem under 30 år 250 kr/person, Medlem 3 år 1300 kr/person, Parmedlem 3 år 1900 kr/par, ständig medlem 9600 kr/person och ständig parmedlem 14000 kr/par.

Vid årets slut 2009 hade Moderna Museets Vänner 11 257 medlemmar, vilket är det högsta antalet medlemmar i Vänföreningens historia. Andelen medlemmar under 30 år utgjorde vid årets slut 22% ettårsmedlemskap 64%, treårsmedlemskap 10% samt ständigtmedlemskap 2%. Fritt medlemskap 2%. De flesta medlemmar (93%) bor i Stockholm. 4% bor i Öresundsregionen.

Anna Hegnell var verksamhetsansvarig för Moderna Museets Vänner på Moderna Museet. Elina Repfennig arbetar deltid 25%, med administrativa uppgifter. Övrig tid är Elina ekonomiassistent på Moderna Museet.

Styrelsen har under året utgjorts av följande personer:

Ordförande Lena Josefsson, vice ordförande Jan Widlund, skattmästare Stefan Dahlbo, överintendent Lars Nittve samt ledamöterna Kathrin Almerfors, Fredrik Arnander, Cecilia Hillström, Ebba Matz, Bertil H Schulze, Patrick Waters och Ikko Yokoyama.

Styrelsen har sammanträtt: 28/1, 11/3, 22/4, 26/8, 21/10, 26/11.

Valberedningen bestod av Marina Schiptjenko, Andreas Brändström och Magnus Karlsson.

Medlemstidningen *Bulletinen* utkom med sex nummer. Redaktör var John Peter Nilsson, bitr. redaktör Anna Hegnell. Formgivning BankerWessel.

Under året har ca 27 volontärer varit verksamma i föreningen.

Tisdagsklubben

Programläggare: Ulf Eriksson, intendent Pedagogik & Program, Moderna Museet.

Tisdagsklubben ordnade 15 träffar på våren och 13 på hösten. Ett varierat och intressant program som genomfördes både på och utanför Moderna Museet.

Förhandsvisningar av utställningar Stockholm:

Andreas Gursky Arbeten 80-08 21 februari–3 maj

Åter till verkligheten. Fotografi ur Moderna Museets samling 9 maj–20 september

Clay Ketter 30 maj–16 augusti

Dali Dali med Francesco Vezzoli 19 september–17 januari 2010

Moderna Museet Malmö

Moderna Museet Malmö öppnade den 26 december och en förhandsvisning hölls för Moderna Museets Vänner m fl den 23 december. Öppningsutställningar: *Spektakulära tider; 60-talet ur Moderna Museets samling*. Luc Tuymans *Against the Day*. Astrid Svangren *Vad jag minns*.

Moderna Museets Vänner Skulpturpris 2009

Tilldelades Ann-Sofi Sidén. Prissumman 300 000 kr delades ut vid en ceremoni den 24 november. Tre verk av Ann-Sofi Sidén ställdes ut i och utanför Moderna Museet. Prisutdelare var ordförande Lena Josefsson. Ann-Sofi Noring, chef Konst & förmedling höll ett samtal med Ann-Sofi Sidén. Katalog producerades. Redaktör Anna Hegnell. Form Patrick Waters, WatersWidgrenTBWA

Konstinköp och stöd av verksamheten

Moderna Museets Vänner bidrog med totalt 556 878 kronor i stöd till inköp av två verk: Eva Klasson; *Le Troisième Angle, Omblic och Parasites*. Francesco Vezzoli *Portrait of H. R. H. The Princess of Hanover (Before & After Salvador Dali)*

Årsredovisning år 2009 för Moderna Museets Vänner och för Sigrid Linds testamentsstiftelse kan rekvideras från Moderna Museets kansli samt finns att hämta i entrékassan på Moderna Museet fr. o. m. 17 maj.

Program och vernissager sommaren 2010

Tisdagsklubben & Moderna Museet Stockholm & Moderna Museet Malmö

Tisdagsklubbens program för hösten 2010 startar den 14 september. Programmet publiceras på modernamuseet.se/mmv i augusti och i Bulletinen i september. Tisdagsklubben börjar alltid kl 18.30. Förhandsanmälan behöver inte göras. Tisdagsklubben är enbart öppen för medlemmar och medlemskortet måste visas upp. Tisdagsklubbens program äger rum i Stockholm.



Intendent Ulf Eriksson är programansvarig och för Tisdagsklubben. Har du idéer och tips om programmet? Kontakta Ulf u.eriksson@modernamuseet.se.

Maj

Tisdagsklubb 11 maj kl 18.30

> *Ed Ruscha – bortom måleriet. Ett samtal mellan Lars Nittve och Ann-Sofi Noring*
Ed Ruschas grund står i grafisk design, fotografi och film, men alltsedan han flyttade till Los Angeles på 1950-talet har måleriet varit centralt för hans konstnärskap. I sommarens kommande retrospektiv visas Ed Ruschas måleri, från de tidiga porträtten av ord, över absurt realistiska målningar av bergsformationer och bensinstationer till senare, mer monumentala och komplexa verk där hela meningar inte sällan kombineras med andra motiv. Utställningens curatorer Lars Nittve och Ann-Sofi Noring träffar Tisdagsklubben för ett samtal om Ed Ruschas konstnärskap. Plats: Auditoriet, plan 2.

Tisdagsklubb 18 maj kl 18.30

> *Olle Nymans ateljéer och konstnärshem*
Olle Nyman bodde och arbetade på Duvnäs gård vid Strandpromenaden i Saltsjö-Duvnäs, vilken inköptes 1863 av hans morfar, disponenten på Gustafsbergs Fabriker Robert Küsel. Huset och ateljéerna är sedan 2007 museum och konsthall och ägs av Kajsa och Olle Nymans kulturstiftelse. Här hade under en period även Evert Lundquist sin ateljé innan han fick ateljén vid Kina slott. Plats: Strandpromenaden 61–63, Nacka. www.ollenyman.se

Vernissage och årsmöte 27 maj

> *Årsmöte* kl 18.30.
> *Vernissage Ed Ruscha: Femtio år av måleri* kl 19–21.
Inbjudan på sistansidan och kallelse se sidan 16.

8 maj–15 augusti

Keren Cytter

Keren Cytter är en ung israelisk konstnär som på kort tid har etablerat sig som ett av de mest intressanta och egna konstnärskapen i vår tid. Curator: Magnus af Petersens.

29 maj–5 september

Ed Ruscha: Femtio år av måleri

Ed Ruschas måleri är mångtydigt och provokativt, han återbrukar snitt ur populärkulturen och omdefinierar gängse genrer. Är han en av de första popkonstnärerna, en föregångare till konceptkonsten,

en sentida surrealist, en pionjär inom postmodernismen eller rent av, något av allt, sammantaget? Curatorer: Lars Nittve och Ann-Sofi Noring.

Ur höstens program

Salong 25 augusti kl 15

> *Sun Tea och Ed Ruscha, Salong i Ed Ruscha: Femtio år av måleri.*

Moderna Museets vänner betalar 120 kr (ord pris 140 kr) inkl samtal och afternoon tea. Biljetter finns till försäljning i museets entrékassa.

Höstens Salonger: Aguéli i september, Önskemuseet i oktober och Mary Kelly i november.

2 oktober–9 januari 2011

Modernautställningen 2010

Vernissage onsdag 29 september

Curator: Fredrik Liew med Gertrud Sandqvist och Lisa Rosendahl.

Nytt för dig som vän!

> *Medlemsrabatt på visningar i Stockholm!*

Överraska dina arbetskamrater eller gör släktträffen annorlunda. Som medlem i Moderna Museets Vänner får du nu rabatt om du bokar gruppvisningar av utställningar eller samlingen på Moderna Museet under 2010.

Ring 08-5195 52 64 eller mejla publik@modernamuseet.se och boka en visning med en av museets kunniga guider (max 30 personer) dagtid för 1 600 kr (ordinarie pris 3 100 kr) eller kvällar/helg för 2 200 kr (ordinariepris 3 700 resp 2 500 kr). För den deltagare som inte är medlem i Moderna Museets Vänner tillkommer entréavgiften (80 resp 60 kr/person.) Se mer på www.modernamuseet.se/mmv

> *Medlemsrabatter i Malmö*

Vill du boka en visning i Malmö maila bokning.malmo@modernamuseet.se. För Moderna Museets vänner kostar visningen 800 kr (ordinarie pris 1000 kr). Under perioden 26 april–21 maj är turbinhallen stängd och vi har halva priset på inträde och visningar detta gäller även rabatten på visningar för medlemmar. Under denna period kostar visningen 400 kr (ordinarie pris 500 kr). För de deltagare som inte är medlemmar tillkommer entréavgiften (ordinarie pris 50 resp 40 kr per person, halva priset 25 kr per person.

Verkstan, Moderna Museet Stockholm

Sommarlovprogram

> Sommarlov: 29 juni–8 augusti

Vi ser *Ed Ruscha: Femtio år av måleri* och arbetar i Verkstan. Från 4 år. Visningen börjar kl 12. Biljetter hämtas kl 10 samma dag. Välkomna!

Moderna Museet Malmö

27 mars–1 augusti

Pierre Leguillon presenterar Diane Arbus: en tryckt retrospektiv, 1960–1971

Denna tryckta retrospektiv över Diane Arbus (1923–1971) lyfter fram New York-fotografens omfattande arbeten för den angloamerikanska pressen under 1960-talet. Curator: Joa Ljungberg.

Vernissage 21 maj

> *Vernissage Yael Bartana, och Europa kommer att häpnat* kl 19–21.

Inbjudan på sista sidan.

22 maj–19 september

Yael Bartana, och Europa kommer att häpnat

Utställningen presenterar den internationellt uppmärksammade fi mkonstnären Yael Bartana, född 1970 i Afula och idag bosatt i Tel Aviv. Curator: Joa Ljungberg.

Vernissage 23 maj kl 13–15

> *Vernissage Zon Moderna*

Vernissage av Zon Modernas utställning i Verkstan söndagen den 23 maj kl 13–15. Tolv gymnasieungdomar har under konstnärlig ledning av Astrid Svangren deltagit i vårens Zon Moderna Malmö och skapat en utställning med titeln: "... ett komplement fast tvärt om, som en himmel under havet..." vilken pågår 23 maj–27 juni.

Specialvisning 26 maj kl 19

> *Specialvisning av Yael Bartana, och Europa kommer att häpnat*

Vi dricker ett glas mosserande vin i verkstan och ser utställningen tillsammans med Museiechef Magnus Jensner.

Ur höstens program

25 augusti kl 19

> *Mardrömmar om historien, drömmar om framtiden*

En föreläsning av Rebecka Thor, forskare vid Jan van Eyck Academie i Maastricht samt skribent och redaktör för tidskriften Slut.

9 oktober 2010–2 januari 2011

Alice Neel. Målade sanningar.

Utställningen presenterar Alice Neels målningar. Alice Neel är mest känd för sina psykologiskt inträngande porträtt, som ger en bild av den amerikanska tillvarons sociala och ekonomiska mångfald i mitten av 1900-talet. Curatorer: Jeremy Lewison och Magnus Jensner.

Vännernas Vänner

Arkitekturmuseet

10 februari–16 maj *Greta Magnusson Grossman*

– *Från Stockholm till Beverly Hills*

www.arkitekturmuseet.se

Nationalmuseum

25 februari–23 maj *Rubens & van Dyck*

www.nationalmuseum.se

Bonniers Konsthall

25 februari–20 juni *Tomas Sarenco*

14 april–20 juni *Runaway Train*

www.bonnierskonsthall.se

Magasin 3

23 januari–6 juni *Maria Nepomuceno*

5 februari–6 juni *Tom Friedman, Up in the Air*

2 oktober 2009–6 juni *Sol Lewitt, Seven Wall*

Drawings

www.magasin3.com

Dunkers Kulturhus

20 februari–2 maj *En bild i taget – Fotografier från*

1952–2008 av Gunnar Smoliansky

27 mars–30 augusti *Lindberg De Geer – Orientering*

www.dunkerskulturhus.se

Wanås

16 maj–31 oktober *Roxy Paine, Anne Thulin samt*

Ann-Sofi Sidén och 17 unga konstnärer inom En

Annan Väg

Parken är öppen alla dagar året runt.

www.wanas.se

Gripsholms Slottssamling

www.royalcourt.se

Thielska galleriet

20 mars–23 maj *Torsten Renqvist – minnesutställning.*

www.thielska-galleriet.se



STRANDNÄRA KONST

Inled "beach 2010" med en fläkt från Kalifornien och Ed Ruscha – köp ett stort badlakan som är ett konstverk i sig!

Handdukarna är ett resultat av ett samarbete mellan Art Production Fund (APF) och ett antal konstnärer i ett projektet WOW (Works on Whatever). WOW introducerar nutida konst för en större publik medan intäkterna bidrar till APFs icke-vinstdrivande verksamhet med bl a offentliga konstprojekt. Välj badlakan med verk av Ed Ruscha, Elisabeth Peyton eller Peter Doig.

Mått: 150 x 178 cm, 100% bomullsfrötté.
1 100 kr ord pris, 990 kr för medlemmar.

Butiken Moderna Museet

LINDBERG
DE GEER®
O R I E N T E R I N G
DUNKERS KULTURHUS

27.3-29.8 2010
WWW.LINDBERGDEGEER.SE

HELSINGBORG DUNKERS KULTURHUS

25 feb – 20 jun
Tomás Saraceno
– kosmiska spindelnät och flygande trädgårdar

14 apr – 20 jun
Runaway Train – ung svensk konst
Emanuel Almborg, Nina Canell, Karin Hasselberg, Carl Johan Högberg, Malin Lennström-Örtwall, Jenny Lindblom, Magnus Monfeldt, Jonas Ohlsson, Emily Sundblad, Niklas Tavra, Charlotte Wandt

Bonniers Konsthall bjuder vännerna på årskort!

Bonnierskonsthall
Torsg 19. Ons-tre 12-19, lör-sön 12-17
www.bonnierskonsthall.se

Tack till Claron Hotel Sign

GREAT ART

MAGASIN 3
STOCKHOLM KONSTHALL

Njut av
sommaren
på terrassen
med stans
bästa läge!

MODERNA MUSEET
Restaurangen Moderna Museet
www.momumat.se
08 519 562 92

WANÅS 2010
16 MAJ – 31 OKTOBER

ROXY PAINE, ANNE THULIN och EN ANNAN VÄG
med Filippa Barkman, Sofia Bäcklund, Magnus Dahl, Klas Eriksson, Annette Felleson, Paul Fägerskiöld, Virlani Hallberg, Peter Holm, Malin Holmberg, Ingela Ihrman, Jakob Ingemansson, Nils Johansson, Christina Langert, Mikael Lindahl, Éva Mag, Kerstin Palm, Jennifer Rainsford, Ann-Sofi Sidén

Välkomna på vernissage söndag 16 maj kl 14!
www.wanas.se

WANÅS

Pâtisserie David

Franska bakelser, baguetter,
bröd & bröllopsstårter.
Bienvenu!

I Malmö
finns vi på:
Moderna Museet,
Östergatan 7B
och Skånegården

www.patisseriedavid.se
Tel 040-630 80 80 / 89 • david@patisseriedavid.se





Aleksandra Ekster, *Venezia (Venedig)*, 1915. Olja på duk, 123 x 97 cm. Inköp 1980 med bidrag från Moderna Museets Vänner, Gerhard Bonnier, Pontus Bonnier och Åke Bonnier.

Vändonationer i samlingen

Den rysk-ukrainska konstnärinnan Aleksandra Ekster (1882–1949) studerade måleri i Kiev och tillhörde stadens intellektuella elit. Hennes ateljé var samlingsplats för poeter, författare, dansare och konstnärer. 1908–1924 bodde hon omväxlande i Kiev, St Petersburg, Odessa, Paris, Rom och Moskva. I Paris blev hon personlig vän med Pablo Picasso och Georges Braque, som introducerade henne för Gertrud Stein.

1914 deltog Aleksandra Ekster i Paris-utställningen *Salon des Indépendants* tillsammans med bl a Kasimir Malevich och Sonia Delaunay. 1924 emigrerade hon till Frankrike och blev först lärare vid Académie de l'Art Moderne i Paris, sedan hos Fernand Léger vid Académie d'Art Contemporain. 1936 deltog hon i utställningen *Cubism and Abstract Art* i New York och ställde senare ut separat i Prag och Paris, där hon var verksam till sin död.

Aleksandra Eksters målning *Venezia*, en stadsvy från Venedig, kan nu ses i den omhändertagna samlingen på Moderna Museet i Stockholm.

Bertil H. Schulze

Bertil H. Schulze är medlem i Moderna Museets Vänner styrelse.

NY BOK! Dr. Andrei Nakov om Kasimir Malevitj och målningen *Svart och vit. En suprematistisk komposition* från 1915.

Målningen *Svart och vit. En suprematistisk komposition* från 1915 donerades till Moderna Museet 2004. Den extraordinära donationen gjordes av Bengt Jangfeldt, mångårig medlem i Moderna Museets Vänner. Nu är målningen en av de viktigaste hörnstenarna i museets samling.

Den ryskfödde, avantgardistiske målaren och konstteoretikern Kasimir Malevitj (1878–1935), var en pionjär inom konstruktivismen och förgrundsgestalt för den suprematistiska rörelsen. *Svart och vit. En suprematistisk komposition* är av utomordentlig konsthistorisk betydelse då

den anses vara ”en inledande och i den bemärkelsen avgörande etapp för utformandet av suprematismen”.

Det menar världens främste kännare av Malevitj, Dr. Andrei Nakov, i sin 128 sidiga närstudie av målningen och det historiska sammanhanget den är tillkommen i. Boken presenterar fakta och nydanande analyser som är ovärderliga för alla konsthistoriskt intresserade av det tidiga 1900-talets konst. □

Svensk och engelsk upplaga.
Moderna Museets Vänner 162 kr (ordinarie pris 180 kr).



På omslaget:
Ed Ruscha i sin ateljé, Venice, Kalifornien. Foto:
Foto: Leo Holub

I förra numret av Bulletinen översattes artikeln
Bilden i sitt sammanhang av Sofia Lindelöf.



Bulletinen Årgång 52, Nr 2 2010

Ansvarig utgivare: Lena Josefsson
Redaktör: John Peter Nilsson
Biträdande redaktör: Anna Hegnell
Form: BankerWessel, www.bankerwessel.com
För insänt material ansvaras ej
Copyright resp upphovsman
Särskilt tack till Moderna Museet/Bildbyrå

Moderna Museets Vänner
Anna Hegnell
Box 163 82
103 27 Stockholm
mmv@modernamuseet.se
Tel 08 5195 44 99
Plusgiro 153065-8
www.modernamuseet.se/mmv
ISSN 1402-8875

MODERNA MUSEET

Moderna Museets
Vänner



Ed Ruscha, *Baby Jet*, 1998 © Ed Ruscha. Foto: Paul Ruscha



Yael Bartana, *Mur i Wieża*, 2009. HD video projection. Duration: 13'00".
Courtesy Annet Gelink Gallery Amsterdam and Sommer Contemporary Art Tel Aviv

Moderna Museet Stockholm

Inbjudan till vernissage

Ed Ruscha: Femtio år av måleri

Välkommen till vernissage torsdag den 27 maj kl 19–21

Årsmöte före vernissagen i Auditoriet kl 18.30–19. Se kallelse sid 16. Överintendent Lars Nittve hälsar välkommen kl 19.30 i auditoriet. Därefter ger biträdande museichef och chefscurator Ann-Sofi Noring en introduktion. Vi bjuder på musik och förfriskningar.

Inbjudan är personlig och gäller för två personer. Tag med ditt medlemskort. Utställningen visas på plan 4, museets båda entréer är öppna.

Vännernas timme

Restaurangen håller specialöppet för MMVs medlemmar före vernissagen och erbjuder en meny till Vänskapspris i Restaurangen: huvudrätt, dessert, kaffe och liten flaska vin (18 cl) till Vänskapspris 185 kr/person (ord. pris 229 kr.) Erbjudandet gäller mellan kl 16–21 för dig och en vän. MMV-entré till Restaurangen mellan kl 18–19 endast via altanen mot sjösidan. Museet är stängt mellan kl 18–19. Antalet platser är begränsade. Ingen förhandsbokning.

Artist talk med Ed Ruscha fredag 28 maj kl 16 i Auditoriet

Utställningen pågår i Stockholm 29 maj–5 september 2010

Välkomna!
Moderna Museets Vänner
www.modernamuseet.se/mmv

 BRUMMER & PARTNERS

 primewinebar

Moderna Museet Malmö

Inbjudan till vernissage

Yael Bartana och Europa kommer att häpna

Välkommen till vernissage fredag den 21 maj kl 19–21

Museichef Magnus Jensner hälsar välkommen kl 19.30. Därefter presenterar intendent Joa Ljungberg konstnären Yael Bartana och ger en introduktion till utställningen.

Inbjudan är personlig och gäller för två personer. Tag med ditt medlemskort. Inget separat vernissagekort skickas ut. Utställningen visas i Turbinhallen på Moderna Museet Malmö, Gasverksgatan 22. OSA senast 17 maj till bartana@modernamuseet.se.

På utställningens öppningsdag lördag 22 maj ger Magnus Jensner och Joa Ljungberg en introduktion kl 14.

Utställningen i Malmö pågår 22 maj–19 september 2010

Välkomna!
Moderna Museets Vänner
www.modernamuseet.se/mmv

